

Georgi Mitrinov

(Bulgaria, Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences)

Anthroponymic and Statistical Data on the Christian Population of the Village of Avren, Krumovgrad Region from 1906–1907¹

Abstract: This paper examines the anthroponymy of the Christian population of the village of Avren, Krumovgrad region, according to data from the beginning of the twentieth century. Avren is one of the oldest Bulgarian villages in the region with a surviving Christian population after the mass post-Muslimization. The author compares the anthroponymic material with that of the neighboring village of Chernichevo, Krumovgrad region, and observes the trends in the development of the local anthroponymic system.

Key words: historical anthroponymy, Eastern Rhodopes, language history, comparative analysis

Георги Митринов

(България, Институт за български език, Българска академия на науките)

Антропонимни и статистически данни за християнското население на с. Аврен, Крумовградско, от 1906-1907 година

В архива на Българската екзархия, съхраняван в ЦДА, гр. София, се открива списък на християнското население на с. Аврен, Крумовградско, от 1906-1907 г. В него са включени данни за личните имена на членовете на семействата и за презимената им; за числеността на семействата; за трудовата заетост на техните глави, в частност и на отдели по-големи деца от мъжки пол; за грамотността на населението. Посочена е и възрастта на всеки жител, включен в списъка. Това дава възможност да се възстанови антропонимната картина на авренските българи християни от началото на XX век, в навечерието на разорението на българските християнски селища в Източна Тракия, Западна Тракия и в Източните Родопи, което сполетява и жителите на с. Аврен.

Аврен, Крумовградско, е едно от старите селища в Източните Родопи. Според османските данъчни регистри от 1570 и 1596 г. селищата Соанлък и Ак виран са отбелязани към каза Диметока (Христозов 2017: 138). В случая авторът на публикацията посочва села, които по това време са имали две селищни ядра. Ако се приеме, че Соанлък е някое от по-късните Горно Суванли и Долно Суванли, Ортакойско (дн. Горно Луково и Долно Луково, Ивайловградско), а Ак виран е с. Аврен, Кошукавашко (дн. Крумовградско), то те са доста отдалечени в района. Но посоченото местоположение на селище Ак виран върху картата от автора на изследването съвпада с днешното местоположение на с. Аврен, Крумовградско. Родоповедът Б. Дерибеев посочва като най-старо сведение за преселващо се българско население в Източните Родопи 1560 година, редом до с. Акче виран (дн. Аврен), но не цитира библиография (Дерибеев 1981: 22). Публикуваните османотурски данъчни документи от средата на XVI в., дело на

¹Авторът изразява благодарност за финансовата подкрепа на БАН в рамките на Споразумението за научно сътрудничество с Румънската академия на науките по осъществяване на съвместен проект, част от който е публикацията.

османиста Ал. Стояновски, включват частични данни и за население на с. Ак виран, спадащо към каза Диметока. Но то е описано в списъка на с. Хаджи виран (дн. грц. Ано Вирсини, бълг. нар. Ажурен). Посочени са 10 глави на семейства с постоянно местоживее в с. Ак виран (Митринов 2021: 23). В изследването на Ел. Грозданова за българската народност през XVII в. с. Аврен с графични варианти на името в османските данъчни документи Ак виран и Ак еврен, като част от Димотишка каза, доп. Созополски вилает, е отбелязано за 1626-1627 и за 1635 г. с по 44 християнски домакинства (Грозданова 1989: 460), което показва, че селото е било голямо.

В дневниците на френския изследовател О. Викенел са запазени данни за обходените от него селища през 1847-1848 г. За с. Аврен е отбелязано, че е българско, т.е. че в него живее българско християнско население. (Дерибеев 1983: 255). Според статистиката на Т. Карайовов, по данни от началото на XX в., с. Ак Виран Мюслим и Християн е отдалечено на 3½ ч. път от предишния казалийския център на каза Султан йери с. Мастанлъ (дн. гр. Момчилград), а тогавашен настоящ център е било вече с. Кошу кавак (дн. гр. Крумовград) (Карайовов 1903: 179). В статистиката на Л. Милетич към Кърджалийска (Кошукавакская) каза е отбелязано с. Аврен с бележка бъл[гари]. см[есени]. с пом[аци] (Милетич 1918: 297). В случая неправилно т.нар. помаци не са споменати като българи, поради изповядваната от тях мюсюлманска религия. Според статистиката на Разбойникови с. Аврен е имало 160 къщи българи през 1830 г., 185 къщи през 1878 г., 260 къщи през 1912 г. и 219 къщи през 1920 г. (Разбойников 1998: 307). В случая изследователите са посочили общ брой къщи на българи, без да е разграничено местното еднородно българско население по религиозни групи – християни и мюсюлмани.

Характеристика на антропонимията

Мъжки лични имена от български произход, несвързани с християнската религия (с цифрите се означава честотата на употреба на всеки антропоним):

Вълчо 31 – от Въл, XIII в., от Въл-ко (Заимов 1988);

Гиньо 10, Гиню 8 = 18 – по меки основи от Гино, XVI в. от Гин, скъсено от Дра-гин, Бла-гин (Заимов 1988); Гиньо съкр. от Гергин, Драгин или друго име (Илчев 1969);

Стоян 15;

Милю 12 – зват. от Мило по меки основи, XIII в. от *мил* ‘скъп, драг, любезен’ или съкратено от Мило-мат, Мило-та, Бого-мил, Люд-мил, XV в. (Заимов 1988);

Петко 10;

4 употреби: Дялчо – умал. от Дело, Дельо, съкратено от Неделчо (Илчев 1969; Заимов 1988); Станко – умал. от Стан, Стано, XI-XII в. (Заимов 1988);

3 употреби: Дяко от Дя-но, Дя-ло или от Дя-до и -ко, XVIII в., Дяло от Дялко (Заимов 1988), от Дянко или Дялко с изпадане на *н, л* (Илчев 1969); Славил;

2 употреби: Русин;

1 употреба: Вълчю, Дялчю, Запрян – от прич. *запрян* от *запрѣ*, *запѣрам* – да се спре раждането на още деца (обичайно при многодетство), а също защитно име при детска смъртност: да спрат умиранията, да се запази детето (Заимов 1988; Илчев 1969), Недялко, Стоил – от Стой и -ил (Илчев 1969); Стою – скъсено от Стои-мир, Стои-слав, XV в. (Заимов 1988).

Откриват се имена с непрозрачна етимология:

Куртю – от Курто от стб. *коруъ* ‘петел’ и -то по Мито, Мето (Заимов 1988), но Куртю разновидност на Курти от тур. *kurt* ‘вълк’ (Илчев 1969) 3;

Пейю (Пею) – от Петко или от Петър и *-йо* (Заимов 1988; Илчев 1969); Пейко – от Пейо (Заимов 1988) 2;

Сево – скъсено от Севлад < Всевлад, XV в. (Заимов 1988), но съкр. от Севастиян, Севаст (Ковачев 1987), видоизменено от Севдо, от Север или Евсвий (?) (Илчев 1969) 4;

Стамо – скъсено от Стамер, Стамир или от Стамен, XVI в. (Заимов 1988), но съкр. от Стамат или от Стамен, от Стамати, грц. Σταμάτης от σταμάτω ‘спирам, прекратявам’ – еднакво по значение със Запрян (Илчев 1969) 2;

Янко – от Ян, Яно и Яне, преди XII в. (Заимов 1988), ум. от Яне, Яньо, грц. Ιάννης съкрат. от Ιωάννης (Илчев 1969) 3;

Яню, Яньо – зват. от Яно по меки основи XVIII в., от Ян и *-о* по Благо, Драго или ж. от Яна, преди XII в. (Заимов 1988); Яню разнов. на Яне от Яньо, грц. Ιάννης съкрат. от Ιωάννης (Илчев 1969) 3.

Обобщена употреба с фонетични и морфологични варианти:

Вълчо 31, Вълчю = 32

Гиню 8, Гиньо 10 = 18

Стоян 15, Стоил, Стою = 17

Дяко 3, Дялчо 3, Дялчю, Недялко = 8

Пейко 2, Пею = 3

Но се откриват и антропоними, които нямат свои варианти:

Милю 12, Петко 10, Сево 4, Станко 4, Славил 3 и др.

Словообразуване

С именни основи Вълк-/Вълч-, Гин-, Сто(й)-, Мил-, Стан-, Слав-, Рус-, Запр- и др.

Със суфiksi:

-’ан: Запрян

-ил: Славил, Стоил

-ин: Русин

-’о (-’у): Гиньо/Гиню, Стою

С умалителни суфiksi:

-ко: Недялко, Станко, Пейко

-чо: Вълчо, Дялчо

Интерес представлява съпоставката на антропонимията на с. Аврен с тази на съседното с. Дутли, Ортакойско (дн. Черничево, Крумовградско), което също е старо и в което също съжителстват българи християни и мюсюлмани. Историята на двете български села, в частност на оцелялото от помюсюлманчване тяхно християнско население, е обща. В архива на Българската екзархия е запазен подобен списък на християнското население в с. Дутли, по данни от 1906-1907 г., което дава възможност за сравнение. Картината на мъжките лични имена от български произход, несвързани с християнската религия, в с. Дутли е следната:

Стоян 18, Вълчо 10, Петко 8, Дяко 8, Гиньо 7, Вълко 3, Бечо 3 – от Бето с (б)чо, XVI в. (Заимов 1988) Вълко 3, Станко 3, Бяльо 2, Недялко 2, Русин 2, Янчо 2.

Честотата на употреба на някои имена с фонетичните и морфологичните им варианти е:

Вълчо 10, Вълко 3 = 13

Недялко 2, Дяко 8 = 10

Гиньо 7, Гино = 8.

В с. Черничево, Крумовградско, сред първите три лични имена с най-широка употреба са Вълчо и Стоян. В с. Аврен второ по употреба е личното име Гиню, а в

с. Черничево – Петко. За антропонимията на двете села е характерна обща употреба на антропоними Станко и Русин. Широко разпространение в с. Аврен има мъжкото лично име Милю, което не се открива в антропонимната картина на с. Черничево. Това важи и за антропонимите Запрян, Куртю, Сего, Славил, Стоил. Характерните за антропонимията на последното село мъжки лични имена Бечо, Бяльо и Вълко пък не се откриват в антропонимията на с. Аврен. Честотата на употреба на мъжките лични имена с вариантите им в двете села е сходна:

- в с. Аврен: Вълчо, Вълчю 32; Гиню, Гиньо 18; Стоян, Стоил, Стою = 17; Дяко, Дялчо, Дялчю, Недялко 8

- в с. Черничево: Вълчо, Вълко 13; Недялко, Дяко 10; Гиньо, Гино 8.

Мъжки лични имена, свързани с християнската религия в с. Аврен, Крумовградско:

Коста 19, Георги 18, Никола 16, Кирю 15, Тодор 15

6 употреби: Ангел, Димитър, Христо

5 употреби: Кольо, Колю

4 употреби: Васил, Димо, Иван, Павел

3 употреби: Манол, Марко

2 употреби: Атанас

1 употреба: Апостол, Илия, Кирьо, Митрю, Митю, Михал, Хараламбо

Общо 142

Видна е употребата на съкратени форми на имената: Коста – от Костадин; Кирю / Кирьо – от Кирил; Колю / Кольо – от Никола; Димо, Митрю, Митю – от Димитър; Манол – от Емануил; Михал – от Михаил.

Някои имена с вариантите си имат по-широка употреба:

Никола 16, Кольо 5, Колю 5 = 26

Димитър 6, Димо 4, Митрю, Митю = 12

Антропонимната картина на с. Дутли, Ортакойско (Черничево, Крумовградско), по данни от 1906-1907 г., е следната:

Мъжки лични имена:

Иван 21, Георги 21, Никола 18, Тодор 15, Киро 13, Димо 12, Павел 11, Георго 6, Коста 5, Атанас 4, Димитър 4, Митю 3, Васил 2, Христо 2, Янчо 2.

Някои имена с фонетичните и морфологичните си варианти имат доста по-широка употреба:

Георги 21, Георго 6 = 27

Димитър 4, Димо 12, Митю 3, Митрю 1 = 20

Съпоставката на антропонимните системи показва, че за двете села с широко разпространение са личните имена Георги, Никола, Тодор, Димитър, някои от които с варианти. Важно е да се отбележи, че по данни от XVI в. антропоними Георги, Димитър, Тодор със свои варианти са най-разпространени в Южните Родопи и в Западна Тракия (Митринов 2018: 145). Най-разпространеното мъжко лично име в с. Аврен Коста е с доста по-слабо разпространение в с. Черничево. Характерни само за с. Аврен са антропоними Ангел, Апостол, Илия, Манол, Марко, Митрю, Хараламбо. За антропонимията на с. Черничево това са мъжките лични имена Иван (най-разпространено), Янчо.

Важно е да се отбележи, че за оформянето на мъжките лични имена от с. Аврен е характерно непоследователно отбелязване на краесловна редукция $o > y$ – особеност на рупските говори като част от източните български говори (Стойков 1991: 97): Вълчю, Вълчо 31; Гиню 8, Гиньо 10; Дялчо 4, Дялчю; Стою; Кольо 5, Колю 5; Кирю 15; Куртю,

Митрю; Митю. Докато в списъка на с. Черничево е спорадично отбелязването на краесловна редукция: Митрю.

Мъжки лични имена от чужд произход, несвързани с християнската религия:

- с. Аврен: Мавер – разновидност на Мавро, от грц. Μαύρος ‘черен’, ЮИБ (Илчев 1969);
- с. Дутли (Черничево): Харит 4 – от грц. χάρις; -ίτος; χάρι ‘прелест, добрина’ (Илчев 1969); Χαρίτος (< Χαρίτωμένος) (Симеонидис 2006: 132).

Видно е, че имената, свързани с християнската религия, преобладават. И това е напълно обяснимо, защото местните българи християни, живеещи в Османската империя, в която основна е мюсюлманската религия, обкръжени от преобладаващо мюсюлманско население, са търсели упование в религията на дедите си. Възприемали са носенето на лично име, свързано с агионим (име на християнски светец) като покровителство от страна на светеца. От друга страна следите от езическия период също са факт. Показателно е, че разпространението на лично име Вълчо е най-широко в тази група имена. Това предпазно-защитно име е възприето в българския антропонимикон най-вероятно като име на тотемно животно (Ковачев 1987: 135).

Женски лични имена в списъка на с. Аврен, Крумовградско

Лични имена от домашен, български произход, несвързани с християнската религия:

Вълка 24, Стана 20, Тяна – от Тяно, скъсено от Стоян (Заимов 1988) 13; Рада 9

7 употреби: Злата, Недялка

6 употреби: Руса

3 употреби: Добра, Стойке; Мирша – от ж. Мирча от м. Мирчо с преход $ч > ш$.

2 употреби: Велика, Груда, Милка, Райке, Цвята

Единична употреба: Дяка – от Дяко от Дянко или Дялко с изпадане на *н, л* (Илчев 1969; Заимов 1988); Дяля – съкр. от Недяля; Дяна – от Дяно от Рад-ян (Заимов 1988), стегната форма от Деяна (Илчев 1969).

Имена с непрозрачна етимология

Тона – от То-дора и -на или скъсено от С-тойна (Заимов 1988); Тона, съкрат. от Антония, главно ЮИЗБ (Илчев 1969), съкр. от Антона (Ковачев 1987а) 20;

Яна – скъсено от Рум-яна, Сто-яна, Сил-яна, ж. от Ян, но и женска форма срещу Яне, Яньо (Илчев 1969; Заимов 1988) 4.

Обобщена употреба на имената с варианти

Стана 20; Стануда 1 = 21

Стояна 1, Стойке 1, Тяна – от Тяно, скъсено от Стоян (Заимов 1988) 13 = 15

Недялка 7, Дяка 1, Дяля 1 = 9

Честотата на употреба на женските лични имена от същата група в с. Черничево е следната: Злата 16, Стана 15, Стоя 15, Вълка 10, Стоянка 7, Руса 5, Яна 5, Райка 4, Рада 4, Стойка 4, Груда 3, Бистра 2, Дойка 2, Дяка 2, Милка 2, Стайка 2.

Някои лични имена с фонетичните и морфологичните си варианти показват по-широка употреба:

Стоянка 7, Стояна 1, Стоя 15 = 23

Вълка 10, Вълкана 1 = 11

Общо за двете села сред най-разпространените женски лични имена са Вълка, Стана, Злата, Руса. Специфични за антропонимната система на с. Аврен са женските лични имена Тона, Добра, Стойке, Мирша, Цвята. За антропонимията на с. Черничево това са Бистра, Дойка, Стайка, Стоя. Откриват се различия на морфологично ниво:

Райке, Стойке (Аврен), Райка, Стойка (Черничево), което може да се дължи и на спецификата на изписване от страна на записвача.

Женски лични имена, свързани с християнската религия в с. Аврен, Крумовградско

Митра – съкратено от Димитра, XVI в. (Заимов 1988) 20

Мара 18

10 употреби: Петра; Комня - *communio* ‘комка, причастие’ ЮИБ (Илчев 1969), грц. Κομνηνή, *Κομνηνιά (Симеонидис 2006: 120); Мария

4 употреби: Димана, Тодора,

2 употреби: Елена, Наста,

1 употреба: Василка, Василке, Катерина, Маринка – от Мара и -ина (Заимов 1988), Тодорка, Юрданка

Откриват се умалителни форми, образувани с наставка -ка: Василка, Динка, Маринка, Тодорка, Юрданка. В единичен случай е налице форма с умалителна наставка -ке, по зват. форма: Василке.

Имена със спорна етимология:

Гина – от Гиргина или от Гин, Гино или от Ан-гелина (Заимов 1988), съкр. от Ангелина, Евгина, Гергина или друго подобно име (Илчев 1969); Гиргина, Динка – ум. от Дина, от Динко от Дино (Заимов 1988) 1;

Кера – съкратено от Кераца господарка, XVI в. (Заимов 1988); от Керана от Кирана от Киро и -ан (Илчев 1969); съкр. от Кераца, Керана – от Керан, разнов. на Киран, от Киро и -ан (Ковачев 1987а) 27.

Обобщена употреба на лични имена с техни варианти

Мария 10, Мара 18 = 28

Тодора 4, Тодорка = 5

Според честотата на употреба, отбелязана в списъците, картината при женските лични имена в с. Черничево, Крумовградско е следната: Кера 23, Мара 23, Тодора 14, Петра 9, Мария 5, Яна 5, Василка 4, Комня 4, Ирина 3, Кирякица 3, Маринка 3, Наста 3, Митра 2.

Отделни лични имена с фонетичните и морфологичните си варианти показват по-широка употреба:

Мария 5, Мара 23 = 28

Откриват се различия при най-разпространените женски лични имена, свързани с християнството, в антропонимните системи на съседните села Аврен и Черничево. Обща е по-широката употреба на лични имена Мара, Петра, Тодора. Най-разпространеното в с. Аврен женско лично име Митра (20) е със слаба употреба в с. Черничево (2). Това важи и за други имена: Комня и Мария с по 10 употреби в с. Аврен и съответно с 4 и 5 употреби в с. Черничево. Специфични за антропонимната система на с. Аврен са имена Димана, Динка, Гина, Катерина, Юрданка. За с. Черничево това са: Ирина, Кирякица, Яна. Доста по-слаба е употребата на умалителни форми с наставка -ка в антропонимията на с. Черничево: Василка 4, Маринка 3.

Имена от чужд произход, несвързани с християнската религия в с. Аврен, Крумовградско:

Гира – съкрат. от Аргира, от Гиро, XVI в. (Заимов 1988), от грц. Αργύρια Аргирия, Ар-гира (Симеонидис 2006: 109);

Малта – от грц. *Μάλθα* ‘мека, нежна’ Шумен, Плевен 1884 (Илчев 1969), от грц. ‘нежна, мека’, XVIII в. (Заимов 1988), срв. грц. *Μάλτα* (Симеонидис 2006: 100); по-малко вероятно е произходът да е от Мала и *-та* ж. от Малто (Заимов 1988);

Султана 2 – женска форма от *султан*, главно ИзБ (Илчев 1969), срв. грц. *Σουλτανία* Султания, *Σουλτανή* Султани (Симеонидис 2006: 129);

Шерма – от Сирма с преход *с > ш* и преглас *и > е* (?); Сирма от *сирма* ‘сърма, украшение’ от нгрц. *σύρμα* ‘жица, тел’ (БЕР 2002), срв. грц. *Σύρμα*, разпространено главно сред гръцките бежанци от Мала Азия женско име (Симеонидис 2006: 74).

В антропонимията на с. Черничево е засвидетелствано женско лично име Малта 2.

Презимена

Имената са оформени с наставки *-ов*, *-ев*, в зависимост от характера на краесловната съгласна (твърда или мека) и на краесловната гласна.ставка *-ов* се прибавя към имена, окончаващи на твърда съгласна или на гласни *-а*, *-о* в позиция след твърда, но не пушкава съгласна, а наставка *-ев* – към имена, окончаващи на мека съгласна или на *ж*, *ц*, *ч*, *ш* + *о*) (Ковачев 1987а: 155): Ангелов, Димов, Дяков, Митков, Недялков, Николов, Славилов, Стамов, Станков, Стоилов, Стоянов, Стоилов, Янков; Гинев, Колев, Милев, Милушев, Щерев, Янев. Но се откриват изключения: Василев 2, Янчов; Кирев 7, Кирева, Куртев 2, Маврев 2, Манолев 4, Митрев 2. Изброените презимена с наставка *-ев* са образувани от лични имена с краесловна мека съгласна или с такава пред краесловната гласна: Кирьо – Кирев, Куртьо – Куртев, Маврьо – Маврев, Маноль – Манолев, Митрьо – Митрев. Интерес представлява опозицията Вълчев 8 – Вълчов. В по-голяма степен тя е характерна за антропонимната система на с. Черничево: Георги Вълчев, Димо Вълчев, Тодор Вълчев но Павел Вълчов, Злата Вълчова. Налице е и опозиция Кирев – Киров: Георги Кирев, Георго Кирев, Гино Кирев, но Васил Киров, Ив. Киров, Никола Киров. Както бе отбелязано на друго място, това може да се дължи на непоследователност на писачите, изготвили списъците. Откриват се презимена Георгиев 2 и Георгиев, като не става ясно дали и доколко вторият вариант е бил характерен за антропонимната система на с. Аврен.

Интерес представлява презиме Конделов (Конделов Тодор) – от Кондо и *-ел*, както Кондил от Кондо и *-ил* (Заимов 1988), но Конде разновидност на Кондьо от Коно с вмъкнато *д*, съкр. от Константин или от Никола (Илчев 1969).

Интересни са статистическите данни, свързани с бита и културата на авренските християни. Според данните за трудовата заетост на мъжкото християнско население, преобладава занаятчийството като поминък. Водещ занаят е дюлгерството: 89 неграмотни и 26 грамотни авренски християни са се препитавали с дюлгерство. Както отбелязва в своята селищна монография Л. Колев, дюлгерликът е бил професия на голяма част от мъжете християни в селото. Те ходели на гурбет на изток към Одрин, Димотика и други градове (Колев 1991: 177). Съсловието на калайджиите е представено от двама неграмотни и 1 грамотен занаятчия. Интересно е, че според местния изследовател на историята на селото наличието на такъв занаят не е посочено, за разлика от изброените семерджийство, арабаджилък, ковачество, като последният занаят е бил практикуван от заселили се в Аврен няколко семейства агупте (цигани ковачи) (Колев 1991: 178). В селото имало 5 търговци и 3 бакали. От традиционните трудови заетости в Родопите, в Аврен широко разпространение е имало овчарството (Колев 1991: 137). 31 неграмотни и 3 грамотни овчари са отбелязани в списъка на населението на селото. Със земеделие, основен поминък на местното население (Колев 1991: 127), са се занимавали 28 християни, от които 7 са били грамотни. Към общата бройка на грамотните се включва и местният свещеник.

Възрастови граници и грамотност по данни от 1906-1907 г.

До 10 години: 79 неграмотни и 21 грамотни

До 20 години: 101 неграмотни, 37 грамотни

До 30 години: 100 неграмотни и 15 грамотни

До 40 години: 60 неграмотни и 7 грамотни

До 50 години: 52 неграмотни и 4 грамотни

До 60 години: 42 неграмотни и 2 грамотни

До 70 години: 17 неграмотни и 2 грамотни

До 80: 3 неграмотни

До 90: 3 неграмотни

До 100: 1 неграмотен

Отделни семейства са представени с повече грамотни членове: Гинев Вълчо с 9-членно семейство, от които 6 грамотни; Кера вдовица, 50, с 3 грамотни сина и 1 неграмотна дъщеря.

Трябва да се отбележи, че до 1891 г., когато авренските християни се приобщават към Българската екзархия, обучението на децата се е извършвало най-вече от свещеници гъркомани, на гръцки език. През есента на 1891 г. с. Аврен вече има свой български учител, както и българин свещеник в църквата (Колев 1991: 36-37). Предишните опити за въвеждане на обучение на български език са били неуспешни, какъвто е случаят с убийството на екзархийския учител Михаил Христов, извършено от гъркоманите в с. Аврен (Колев 1991: 40-41).

Числеността на семействата, според данните от списъка, е следната:

Двучленни: 16 и 4 вдовишки = 20

Тричленни: 17 и 12 вдовишки = 29

Четиричленни: 23 и 8 вдовишки = 31

Петчленни: 12 и 4 вдовишки = 16

Шестчленни: 12 и 4 вдовишки = 16

Седемчленни: 4 и 1 вдовишко = 5

Осемчленни: 1

Деветчленни: 2

Уединено (самостоятелно) живеели 11 ергена, 2 моми и 3 вдовици.

Заклучение

Прегледът на антропонимията на с. Аврен, Крумовградско, по данни от началото на XX в., дава възможност да се представят характерните ѝ особености. От друга страна съпоставката с антропонимията на християнското население в съседното с. Черничево показва общото и различното в личноименните системи на единствените две стари селища с оцеляло християнско население в южните райони на Крумовградско. Проучваните списъци на Българската екзархия възстановяват антропонимната картина там преди унищожението на българското християнско население в Източните Родопи и Западна Тракия през 1913 г. Така те се явяват важен документ за проучване историята на българите в Източните Родопи. Особено важни са статистическите данни за числеността на местните българи християни, за грамотността им и за трудовата им заетост. Не на последно място приложеният списък на християнското население може да бъде използван от потомците на някогашните авренски християни, които вече са се изселили от селото, за уточняване на въпроси, свързани с родовата памет. Приложеният материал може да бъде използван от изследователи, научни работници и краеведи.

ЛИТЕРАТУРА

- БЕР 2002: Български етимологичен речник. Т. 6, пускам – словар. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов” (BER 2002: *Balgarski etimologichen rechnik. T. 6, puska – slovar. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Prof. Marin Drinov”*).
- Грозданова 1989: *Грозданова, Ел.* Българската народност през XVII век. Демографско изследване. София: Наука и изкуство (Grozdanova 1989: *Grozdanova El. Balgarskata narodnost prez XVII vek. Demografsko izsledvane. Sofia: Nauka i izkustvo*).
- Дерибеев 1981: *Дерибеев, Б.* Османското господство в Източните Родопи. – Родопи, № 9 (Deribeev 1981: *Deribeev, B. Osmanskoto gospodstvo v Iztochnite Rodopi. – Rodopi, № 9*).
- Дерибеев 1983: *Дерибеев, Б.* Огюст Викенел в Родопите. – Родопски сборник. Т. 5, 231-268 (Deribeev 1983: *Deribeev, B. Ogyust Vikenel v Rodopite. – Rodopski sbornik. T. 5, 231-268*).
- Заимов 1988: *Заимов, Й.* Български именник. София: Издателство на БАН (Zaimov 1988: *Zaimov, Y. Balgarski imennik. Sofia: Izdatelstvo na BAN*).
- Илчев 1969: *Илчев, Ст.* Речник на личните и фамилни имена у българите. София: Издателство на БАН (Ilchev 1969: *Ilchev, St. Rechnik na lichnite i familni imena u balgarite. Sofia: Izdatelstvo na BAN*).
- Карайовов 1903: *Карайовов, Т.* Материали за изучаване на Одринския вилает. – СбНУК, Кн. 19. София (Karayovov 1903: *Karayovov, T. Materiali za izuchvanie na Odrinskiya vilaet. – SbNUK, Kn. 19. Sofia*).
- Ковачев 1987: *Ковачев, Н.* Българска ономастика. София: Наука и изкуство (Kovachev 1987: *Kovachev, N. Balgarska onomastika. Sofia: Nauka i izkustvo*).
- Ковачев 1987а: *Ковачев, Н.* Честотно-тълковен речник на личните имена у българите. София: ДИ „Петър Берон” (Kovachev 1987a: *Kovachev, N. Chestotno-talkoven rechnik na lichnite imena u balgarite. Sofia: DI „Petar Beron”*).
- Колев 1991: *Колев, Л.* Село Аврен, Кърджалийски окръг. София: Издателство на ОФ (Kolev 1991: *Kolev, L. Selo Avren, Kardzhaliyski okrag. Sofia: Izdatelstvo na OF*).
- Милетич 1918: *Милетич, Л.* Разорението на тракийските българи през 1913 година. София (Miletich 1918: *Miletich, L. Razorenieto na trakiyskite balgari prez 1913 godina. Sofia*).
- Митринов 2018: *Митринов, Г.* Езикови свидетелства за българския характер на населението в Южните Родопи и Западна Тракия през XVI век. Ксантийско, Златоградско, южните райони на Смолянско. София (Mitrinov 2018: *Mitrinov, G. Ezikovi svidetelstva za balgarskiya harakter na naselenieto v Yuzhnite Rodopi i Zapadna Trakia prez XVI vek. Ksantiysko, Zlatogradsko, yuzhnite rayoni na Smolyansko. Sofia*).
- Митринов 2021: *Митринов, Г.* Езикови свидетелства за българския характер на населението в Южните Родопи и Западна Тракия през XVI век. София Ч. II. Гюмюрджинско, Дедеагачко, Димотишко, Крумовградско, Ивайловградско София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов” (Mitrinov 2021: *Mitrinov, G. Ezikovi svidetelstva za balgarskiya harakter na naselenieto v Yuzhnite Rodopi i Zapadna Trakia prez XVI vek. Ch. II. Gyumyurdzhinsko, Dedeaagachko, Dimotishko, Krumovgradsko, Ivaylovgradsko. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov”*).
- Разбойников 1998: *Разбойников, Ан., Сп. Разбойников.* Населението на Южна Тракия с оглед народностните отношения в 1830, 1878, 1912 и 1920 година. София: ИК „Безсмъртни мисли” (Razboynikov 1998: *Razboynikov, An., Sp. Razboynikov.*

Naselenieto na Yuzhna Trakia s ogled na narodnostnite odnoszenia v 1830, 1878, 1912 i 1920 godina. Sofia: IK „Bezsmartni misli“).

Симеонидис 2006: *Симеонидис, Х.* Гръцкото влияние върху системата на българските собствени имена. София: Ах-Ба-Ка (Simeonidis 2006: *Simeonidis, H.* Gratskoto vliyanie varhu sistemata na balgarskite sobstveni imena. Sofia: Ah-Ba-Ka).

Христов 2017: *Христов, Хр.* Окръжаващото пространство и планинското население в Родопите през XVI – XVII век. – дисертационен труд, защитен в СУ „Св. Климент Охридски“, Исторически факултет. Катедра История на Византия и на балканските народи. София (Hristozov 2017: *Hristozov, Hr.* Okrazhavashtoto prostranstvo i planinskoto naselenie v Rodopite prez XVI-XVII vek. – disertatsionen trud, zashtiten v SU „Sv. Kliment Ohridski“, Istoricheski fakultet. Katedra Istoria na Vizantia i na balkanskite narodi. Sofia).

СПИСЪК НА НАСЕЛЕНИЕТО НА С. АВРЕН, КРУМОВГРАДСКО, ПО ДАННИ ОТ 1906-1907 Г.

ЦДА, ф№ 246к, Българска екзархия, оп. 9, а.е. 246

ВЯНЧИЛА ВЪ ЕНОРИЯТА НА СВЕЩЕНИКЪ ТОДОРЪ КОНДЕЛОВЪ, СЕЛО АВРЕНЪ, КААЗА
КУШУКАВАШКА, ЕПАРХИЯ ОДРИНСКА, ВИЛЯЕТ ОДРИНСКИ

гр. = грамотен

Ангелов Вълчо – зидар 18, в България, ерген.

Ангелов Кирю – зидар 65, вдовец; син: Ангел (починал), Стана – съпруга 32; Петра – дъщеря 13; дъщеря: Петра 32; Димитър – съпруг, овчар 40; Яна – дъщеря 6, Стана – дъщеря 1.

Василов Димитър – зидар 38, гр.; Динка – съпруга 30, гр.; синове: Васил 10, гр., Никола 1; дъщеря: Катерина 12, гр.

Василов Коста – земеделец 60, вдовец; синове: Васил – зидар 28; Тона – съпруга 20; Кирю – зидар 22.

Василов Стоян – земеделец 18, гр., ерген, в България.

Вълчев Гиню – земеделец 55, гр.; Кера – съпруга 50; синове: Вълчо – калайджия 25, гр., Милю – зидар 24, гр., Славил – овчар 18, гр., Христо – бакалин 16, гр., Димо – овчар 14, гр.; дъщери: Гина 20, Мара 12.

Вълчев Кирю – зидар 35; Мара – съпруга 30; син: Гиньо 6; дъщеря: Мария 10, гр.

Вълчев Кирю – зидар 60; Петра – съпруга 55; Синове: Коста – овчар 30, Вълчо – овчар 25; Дъщери: Кера 20, Митра 12.

Вълчев Кольо – овчар 22, ерген.

Вълчев Коста – земеделец 57, вдовец; дъщеря: Султана – 18.

Вълчев Недялко – зидар 25; Мара – съпруга 20.

Вълчев Никола – зидар 34, ерген.

Вълчев Тодор – зидар 32; Тяна – съпруга 28; дъщеря: Вълка – 2.

Вълчов Дяко – зидар 60, вдовец; син: Стоян 18; дъщери: Дяля 15, Мария 12.

Георгиев Никола – зидар 38; Недялка – съпруга 35; дъщери: Тяна 13, Руса 8, Ерина 2.

Георгиев Никола – търговец 65, гр.; Кера – съпруга 50; дъщери: Ерина 6, Комне 3.

Георгиев Павел – зидар 18, ерген.

Гинев Вълчо – овчар 55, вдовец; син: Георги 24; дъщери: Тяна 27, Митра 16.

Гинев Кирю – зидар 70; Комне – съпруга 60; син: Коста – земеделец 22, гр.; дъщеря: Тона 28.

Гинев Кольо – земеделец 65; Вълка – съпруга 55; синове: Станко – земеделец, 22, Хараламбо – земеделец 18, гр.

Гинев Кольо – земеделец 45; Яна – съпруга 40.

Гинев Колю – зидар 30, гр.; Петра – съпруга 24.

Гинев Коста – овчар 58; Тона – съпруга 50; синове: Никола – 12, гр., Гиньо – 10.

Гинев Коста – зидар 60, вдовец; синове: Колю – зидар 20, Гиню – зидар 15, гр.

Гинев Коста – зидар 32; Тяна – съпруга 28; Тяна – сестра на Коста 20; дъщеря: Вълка - ?

Гинев Мавер – овчар 60; Гира – съпруга 40; синове: Тодор – овчар 22, Георги 13, гр., Дялчо 5; дъщери: Недялка 24, Яна 18, Стана 13, Митра 10, гр.

Гинев Милю – зидар 25; Гиргина – съпруга 18; Добра – майка на съпругата 45.

Гинев Янко – зидар 45; Злата – съпруга 40.

Гинева Комне 23, мома.

Димов Вълчо – зидар 65, вдовец; синове: Димо – зидар 30, Тона – съпруга 25; Вълчо – 9, гр., Сего – 1; дъщеря: Груда – 1.

Димов Иван – овчар 70, вдовец; син: Димо – зидар 30, Мара – съпруга 28; Рада – дъщеря 12; Иван – син 9, гр.

Дяков Васил – земеделец 58; Вълка – съпруга 50.

Иванов Атанас – зидар 45; Ерина – съпруга 40; Милю – брат, овчар 36; син: Георги – зидар 12, гр.; дъщери: Стана 20, Елена 4.

Кирев Вълчо – овчар 65; Вълка – съпруга 60; дъщеря: Тяна – 21.

Кирев Гиню – зидар 25, ерген.

Кирев Димо – зидар 38; Стана – съпруга 36; дъщери: Тона 11, Велика 10, Мария 6, Добра 4.

Кирев Милю – зидар 55, вдовец; син: Вълчо – зидар 20, гр.; дъщеря: Райке 18.

Кирев Петко – овчар 70; Руса – съпруга 60.

Кирев Петко – зидар, 32; Митра – съпруга, 31; син: Кирю – 3.

Кирев Стоян – зидар 70, вдовец; дъщеря: Мария – 40, умоповрядена.

Кирева Мара 18, мома; братя: Васил – зидар 15, гр., Славил 12, гр.

Колев Вълчо – земеделец 50; Кера – съпруга 40; син: Гиньо – овчар 18.

Колев Гиньо – земеделец, 40; Малта – съпруга, 35; синове: Вълчо 12, гр., Кольо 8; дъщери: Мария 10, Стана 1.

Колев Коста – зидар 50; Стана – баба 70; син: Гиню 15; дъщеря: Стана – 20.

Колев Марко – овчар 28.

Колева Тодора 50, вдовица.

Конделов Тодор – свещеник 45, гр., вдовец; син: Георги 16, гр.

Костов Вълчо – земеделец 75; Митра – съпруга 65.

Костов Вълчо – земеделец 45; Митра – съпруга 38; Яна – майка 65; синове: Коста 12, гр, Милю 5.

Костов Гиньо – зидар 45; Кера – съпруга 30; Ерина – майка на Кера 55.

Костов Стоян – зидар 28; Вълчо – брат, зидар 25; Стамо – брат, зидар 18.

Куртев Вълчо – земеделец 35; Тяна – съпруга 28; дъщеря: Вълка 1.

Куртев Христо – зидар 55; Кера – съпруга 45; синове: Вълчо – зидар 18 (в България), Коста – зидар 15 (в България), Петко 12, гр., Илия 10, гр.

Маврев Гиню – овчар 30; Ерина – съпруга 28; синове: Марко 6, Георги 1.

Маврев Кирю – овчар 32; Султана – съпруга 29; син: Марко 6; дъщеря: Мара 3.

Манолев Ангел – зидар 42; Милка – съпруга 35; дъщеря: Митра 6.

Манолев Иван – овчар 35; Митра – съпруга 30; дъщеря: Тона 2.

Манолев Никола – зидар 50, гр.; Вълка – съпруга 45; синове: Георги – зидар 22, гр.; Русин 10, гр.; дъщери: Рада 18, Тона 15, Митра 4.

Манолев Павел – зидар 54; Кера – съпруга 32; син: Манол – зидар 20, гр.; дъщери: Юрданка 13, Тона 5, Стана 2.

Милев Ангел – овчар 60, вдовец; синове: Вълчо – зидар 24, Милю – зидар 21, Стоян – зидар 15, гр.; дъщеря: Злата 18.

Милев Куртю – овчар 44; Комне – съпруга 34; синове: Ангел – овчар 17, Вълчо – овчар 14, гр.; дъщери: Стана 20, Тодора 11.

Милев Манол – зидар 55; Кера – съпруга 45; дъщери: Дяка 18, Василке 15, Мария 10, гр.

Милев Сево – овчар 25; сестри: Мария 22, Стана 11; брат: Димитър 12.

Милушев Кирю – зидар 50; Стойке – съпруга 45; син: Милю 16, гр.

Митков Тодор – зидар 45; Стана – съпруга 38; син: Милю – земеделец 15, гр.; дъщери: Вълка – 12, Елена – 6.

Митрев Колю – земеделец 65, вдовец; син: Стоил – земеделец, 32, гр.; Вълка – съпруга 30; Милю – брат на Вълка, овчар 12; Тона – дъщеря 3.

Митрев Пею – земеделец 92; Дъщеря (?) 20.

Недялков Станко – зидар 25, гр., ерген.

Недялкова Комне – мома 20.

Николов Вълчо – търговец 29, гр.; Тодора – съпруга 27; син: Никола 5.

Николов Георги – търговец 25, гр.; Вълка – съпруга, 24; дъщеря: Наста 2.

Николов Георги – зидар 29, гр.; Маринка – съпруга 25.

Николов Пейко – зидар, 70; дъщеря: Тона 20; син: Никола – зидар 25, гр.; Кера – съпруга 25; дъщери: Вълка 4, Руса 2.

Николов Тодор – търговец 36, гр.; Стана – съпруга 36; синове: Никола 5, Кирю 2; дъщери: Наста 13, Петра 8, гр.

Павлов Георги – зидар 27, гр.; Вълка – съпруга 25; Злата – сестра на Вълка 22; дъщеря: Петра 2.

Павлов Коста – калайджия 45; Груда – съпруга 40; Вълчо – баща на Груда 75; синове: Вълчо 13, гр., Тодор 4; дъщери: Кера 18, Стана 9, гр.

Пейков Георги – зидар 65; син: Кирю – зидар 30; Кера – съпруга 25; дъщеря: Тяна 1.

Пейков Куртю – зидар 65; Тона – съпруга 50; дъщеря: Вълка 22; Петко съпруг, земеделец 22, гр., домозет.

Пейков Митрю – зидар 55; Мара – съпруга 35; син: Тодор – 18.

Пейков Петко – зидар 25; Димана – съпруга 23.

Петков Кирю – зидар 40; Рада – съпруга 38; синове: Петко 12, гр., Стоян 4; дъщери: Кера 16, Митра 8, гр.

Петров Митю – зидар 33; Вълчо – брат, певец 30, гр. (в България).

Славилов Вълчо – земеделец 35; Вълка – съпруга 30; Кера – майка на Вълка 55.

Славилов Петко – бакалин 29; Мирша – съпруга 25.

Стамов Вълчо – земеделец 55; Тона – съпруга 50; дъщеря: Тяна 20.

Станков Вълчю – овчар 32; Руса – съпруга 26; дъщеря: Рада 2.

Станков Георги – зидар 28; Манол – брат, зидар 25; Христо – брат, зидар 20; Петкана – сестра 15.

Станков Георги – зидар 37; Кера – съпруга 30.

Станков Милю – зидар 40; Рада – съпруга 30; синове: Кирю 4, Вълчо 1; дъщеря: Стануда 8.

Станков Янко – земеделец 55; Недялка – съпруга 50; син: Христо 10, гр.

Стоилов Русин – зидар 15, гр., ерген.

Стоянов Ангел – зидар 40, гр.; Митра – съпруга 35; синове: Гиньо 10, гр., Стоян 3; дъщери: Тяна 15, Руса 12, Мара 9, гр.

Стоянов Гиньо – земеделец 65; Митра – съпруга 50; синове: Дялчо 12, гр., Атанас 8; дъщеря: Вълка 15.
Стоянов Гиню – земеделец 60; Цвята – съпруга 55; синове: Дяко – зидар 25, гр., Дялчо – зидар 22.
Стоянов Дяко – зидар 65; Мара – съпруга 60; дъщеря: Калина 15.
Стоянов Запрян – търговец 29, ерген (в България).
Стоянов Милю – зидар 35; Стойке – съпруга 30; син: Стоян 5; дъщеря: Мирша 3.
Стоянов Никола – земеделец 60; синове: Стоян – овчар 15, Петко – ученик 12, гр.; дъщеря: Рада 17.
Стоянов Павел – зидар 45; Кера – съпруга 40; дъщери: Стана 16, Тона 13, Ерина 4.
Стоянов Сево – зидар 28; Ерина – съпруга 25; син: Стоян 4.
Стоянов Тодор – зидар 35, гр.; Комне – съпруга 30; син: Милю 1; дъщеря: Митра 7.
Стоянов Тодор – земеделец 50; Вълка – съпруга 45; синове: Ангел – зидар 22, Вълчо – зидар 15, гр.; дъщери: Велика 13, Митра 11.
Тодоров Вълчо – земеделец 50; Митра – съпруга 45; синове: Тодор – овчар 25, Кирю – овчар 20; дъщери: Тодорка 15, Мария 8.
Тодоров Коста – калайджия 36, гр.; Кера – съпруга 30; Вълчо – брат, калайджия 20; син: Тодор 2.
Тодоров Стоян – зидар 80; син: Павел – зидар 26, гр.; Вълка – съпруга 25.
Щерев Яню – златар 36, гр.
Янев Гиньо – зидар 32; Тона – съпруга 28; Мара – майка на Тона 70; синове: Коста 6, Яньо 1.
Янев Стою – зидар 40; Мара – съпруга 29; Митра – сестра на Мара 22; дъщери: Кера 8, Митра 5, Стана 3.
Янков Георги – зидар 50; Стана – съпруга 40; син: Тодор – зидар 17; дъщери: Мара 22, Димана 13, Вълка 6, Митра 2.
Янков Сево – зидар 60; Митра – съпруга 55.
Янчов Тодор – зидар 60; Злата – съпруга 50; дъщеря: Тона 20.

СЕМЕЙСТВА НА ВДОВИЦИ И СИРАЦИ, ЧИИТО ЧЛЕНОВЕ СА ИЗПИСАНИ САМО С ЛИЧНИ ИМЕНА

Велика – вдовица 50; дъщеря: Руса 22.
Вълка – вдовица 50; синове: Апостол – зидар 22; Коста 16.
Вълка – вдовица 35; синове: Христо 12, гр., Георги 6, Вълчо 4.
Димана – вдовица 60; син: Гиню – бакалин 30; Мара – съпруга 30; Димана – дъщеря 8, гр., Славил – син 4, Петко – син 1.
Добра – вдовица 40; дъщеря: Мара 18.
Ерина – вдовица 55; син: Гиньо – зидар 25; дъщеря: Тона 18.
Злата – вдовица 50; синове: Вълчо – зидар 26; Шерма – съпруга 24; Сево – зидар 13, Янко – ученик 11; дъщеря: Рада 1.
Злата – вдовица 50; синове: Вълчо – зидар 30, гр., Георги – зидар 27, Кирю – зидар 24; дъщери: Кера 18, Стойке 15.
Кера – вдовица 45; син: Пейко – зидар 16; дъщеря: Недялка 10.
Кера – вдовица 50; синове: Коста – търговец 26, гр. (в Солунско); Гиню 21, гр.; Христо – зидар 15, гр. (в България); дъщеря: Тона 12.
Кера – вдовица 55; синове: Михал – зидар 18, Колю – ученик 12, гр.; дъщеря: Ерина 25.
Кера – вдовица 50, гр.; син: Вълчо – земеделец 32, гр.; Кера – съпруга 28.
Кера – вдовица 40; дъщеря: Тодора 18.
Комне – вдовица 45; дъщери: Вълка 24, Мара 17.

Комне – вдовица 40; Стана – майка 76; синове: Гиньо – зидар 28, Вълчо – овчар 25,
Димо – зидар 22, Стоян – овчар 15; дъщеря: Недялка 20.
Мара – вдовица 40; дъщеря: Недялка 6.
Мара – вдовица 40; синове: Станко – зидар 22, Георги 12, Иван 8.
Мара – вдовица 60; синове: Гиню – зидар 30, Димитър – зидар 21, Дялчо – зидар 16.
Милка – вдовица 40; Тяна – нейна майка 58; синове: Никола – овчар 15; Коста 10, гр.;
дъщеря: Тяна 8, гр.
Мирша – вдовица 45; син: Кирю – зидар 15; дъщери: Недялка 18, Стана 12, гр.
Митра – вдовица 55; синове: Тодор – зидар 22; Стоян – зидар 32, гр.; Стояна – съпруга
25.
Митра – вдовица 55; син: Милю – зидар 30, гр.; Митра – съпруга 29; Мария – дъщеря 5,
Кера – дъщеря 2.
Митра – вдовица 60; син: Коста – зидар 40; Комне – съпруга 35; Василка – дъщеря 11,
Митра – дъщеря 9, гр.; Георги – син 4.
Петра – вдовица 50; синове: Димитър – зидар 10, Коста – зидар 10.
Петра – вдовица 50; синове: Тодор – овчар 24, Стоян – зидар 21; дъщеря: Вълка 17.
Петра – вдовица 55; син: Кирю – зидар 35; Вълка – съпруга 30; Митра – дъщеря 2.
Рада – вдовица 60; син: Стоян – овчар 40; Мара – съпруга 32.
Райке – вдовица 55; синове: Коста – земеделец 30; Стана – съпруга 28; Куртю 18.
Руса – вдовица 60; синове: Колю – зидар 22, Димитър – зидар 15.
Тона – вдовица 45; син: Станко – зидар 18; дъщери: Дяна 24, Кера 16, Стана 12.
Тона – вдовица 45; син: Петко – зидар 25; Рада – съпруга 22; дъщеря: Петра 20.
Тона – вдовица 45; син: Георги 14; дъщеря: Злата 12.
Тяна – вдовица 55; син: Кольо – зидар 22; дъщеря: Кера 15.
Цвята – вдовица 65.